

LKAJÍCÍ

*Neviditelné ruce
dotkly se víčka obzoru
a do tmy
vytryskla slza
Hvězda
kvítek rozrazil*

*Narodil jsem se s tou Hvězdou
a její barva
je barva mé duše*

*Když se probouzím
v mé lampě už svítá
její modravý stesk*

*Stojí psáno
že budeme šťastni*

lkajíce

Jiří Vicha (Krajina milosti)

ZE ZASTUPITELSTVA MĚSTYSE

Usnesení č. 19 ze zasedání Zastupitelstva městyse Budišov ze dne 21. 8. 2017

Upravená verze z důvodů dodržení zákona č. 101/2000 Sb, o ochraně osobních údajů. Vypuštěné údaje a přílohy jsou v plném znění k nahlédnutí oprávněným osobám (občané Budišova a vlastníci nemovitostí na budišovském katastru) na Úřadě městyse Budišov.

Návrh usnesení

Zastupitelstvo městyse:

- určuje ověřovateli zápisu Ing. Ladislava Dokulila a Milana Doležala,
- schvaluje program zasedání zastupitelstva městyse,
- bere na vědomí zápis z jednání Rady městyse č. 50–53,
- schvaluje zřízení věcného břemene na pozemku p. č. 4637, 4636/1, 3524/16 v k. ú.

Budišov pro stavbu „Budišov: NN kabelová přípojka“ (distribuční soustava). Jednorázová náhrada za zřízení věcného břemene se sjednává ve výši 1000 Kč. K této částce bude připočítána platná sazba DPH. Smlouva o zřízení věcného břemene č.: JI-014330041752/001. Zastupitelé schvalují podmínky Smlouvy a pověřují starostu podpisem.

- schvaluje zřízení věcného břemene na pozemku p. č. 4541/2 v k. ú. Budišov pro stavbu „Budišov-RD č. 269: NN příp. RD“ (distribuční soustava). Jednorázová náhrada za zřízení věcného břemene se sjednává ve výši 1000 Kč. Smlouva o zřízení věcného břemene č.: JI- 014330034992/002. Zastupitelé schvalují podmínky Smlouvy a pověřují starostu podpisem.

- schvaluje podmínky Kupní smlouvy a Smlouvy o zřízení věcného břemene týkající se pozemků parc. č. 4139/2 zahrada o výměře 106 m², parc. č. 4139/3 zahrada o výměře 113 m² a panujícího pozemku parc. č. 4139/1. Zastupitelé schvalují podmínky Kupní smlouvy a Smlouvy o zřízení věcného břemene a pověřují starostu podpisem.

- schvaluje prodej pozemku v k. ú. Budišov p. č. 4573/2 o výměře 45 m², za cenu 25 Kč/m², náklady s prodejem související hradí kupující,

- schvaluje prodej pozemku v k. ú. Budišov p. č. 4573/3 o výměře 32 m², za cenu 25 Kč/m², náklady s prodejem související hradí kupující,

- schvaluje prodej pozemku v k. ú. Budišov p. č. 4573/4 o výměře 37 m², za cenu 25 Kč/m², náklady s prodejem související hradí kupující,

- schvaluje prodej pozemku v k. ú. Budišov p. č. 4573/6 o výměře 29 m², za cenu 25 Kč/m², náklady s prodejem související hradí kupující,

- schvaluje Smlouvu o koupi nemovité věci. Předmětem koupě je pozemek parc. č. st.320/2, o výměře 72 m², označeného jako zastavěná plocha a nádvoří, jehož součástí je stavba bydlení, - pozemku parc. č. 3524/96, o výměře 210 m², označeného jako ostatní plocha, jiná plocha, nacházejících se v obci a k. ú. Budišov za cenu 644 000 Kč a pověřuje starostu podpisem této smlouvy. Dále schvaluje učinění nabídky k využití předkupního práva k výše uvedeným nemovitostem sjednané Nájemní smlouvou ze dne 27.03.2014.

- schvaluje záměr prodeje části pozemku parc. č. 4527/5 přibližně 73 m² v k. ú. Budišov,

- schvaluje zřízení věcného břemene na části pozemku parc. č. 4527/5 přibližně 73 m² v k. ú. Budišov. Náklady s prodejem spojené hradí kupující.
- schvaluje akci Odstavná zpevněná plocha u kostela Budišov dle projektu,
- schvaluje investiční akci Veřejného osvětlení a místního rozhlasu v úseku nově budovaného chodníku směr Nárameč,
- pověřuje finanční výbor v termínu do 90 dnů od převzetí stížnosti provést v Základní škole prošetření a podat o tomto prošetření zprávu radě městyse a ta bude následně informovat zastupitelstvo,
- pověřuje radu městyse provedením vyhodnocení a celkovou administrací tohoto úkonu podáním zprávy zastupitelům na následujícím zasedání zastupitelstva městyse.

Petr Piňos, starosta, Josef Ondráček, místostarosta

Příjemné a pokojné prožití Vánoc,
do roku 2018
hodně zdraví, štěstí a úspěchů v osobním i profesním životě
přeje
za budišovské zastupitelstvo, radu a úřad městyse
Petr Piňos, starosta

ZPRÁVY

Dožínky v Náramči 2. září 2017

foto Stanislav Bačák

Video z dožínok od Milana Svobody najdete na netu (vyhledat: dožínky Nárameč youtube)

Dýňobraní

Letošní dýňobraní, nabízející již tradičně vtipné exponáty z dýní a dalších plodů podzimu, bylo zahájeno 24. září vztyčením dýňovlajky.

Doprovodný program na parketu Pod Hrázkou byl postaven na zdařilých parodiích hitových písniček, mnohdy i z hodně dávných let, které přivedly na parket Milana Chladila s Yvetou Simonovu, Hložka s Kotvaldem, duo Kamélie, Ewu Farnou a další. Tolik „známých zpěváků“ se v Budišově ještě nesešlo.

Vtipné soutěže pro děti dokázaly zaujmout i dospělé, kteří se snažili i aktivně zapojit. Soutěže měly rychlý spád, takže ještě než se stačili diváci vzpamatovat, již mezi nimi chodily ženy s dobrotami, které samy upekly.

Během celého odpoledne se toho událo hodně, počasí bylo chladnější, ale nepršelo. A pokud program někoho dostatečně nerozehřál, mohl si dát šálek horkého grogu.

Dýňobraní se vyvedlo, stejně jako ta předcházející v minulých 18 letech. O tom letošním se dá říci snad jediné: zařadilo se mezi ta nejzdařilejší.

Karel Pavlíček

Návrat sv. Rodiny

Když 18. listopadu 2004 navštívil Budišov akad. soch. Petr Váňa, aby posoudil stav budišovských soch a sousoší, byl jeho posudek alarmující. Erozivní vlivy patrné na sochách pouhým okem způsobily vážné poškození, zvláště u sousoší Sv. Rodiny. Nezbytností pro jeho záchranu je včasné restaurování.

Stav sousoší před restaurováním (foto archiv Petra Váni)

Díky šťastnému rozhodnutí obecního zastupitelstva bylo restaurování sousoší schváleno, a tak mohli restaurátoři Smejkal a Váňa postavit 23. listopadu 2005 kolem něho lešení a zafixovat je. Následujícího dne za pomoci jeřábu z místního ZD sousoší naložili na nákladní auto a převezli do ateliéru Petra Váni.

Následovalo neuvěřitelných 12 let. Toto dlouhé období nebylo způsobeno samotným restaurováním, ale otázkou, kam zrestaurované sousoší umístit. Památkáři byli proti navrácení na původní místo z důvodů již zmíněných erozivních vlivů. Navrhovali zhotovit kopii a originál sousoší umístit někde v lapidáriu, což by pro obec byla neúnosná finanční zátěž. Hledala se další řešení, jako např. umístit sousoší např. do zámeckého skleníku. Mezitím roky ubíhaly.

Nakonec se nějakým zázrakem našlo řešení, které památkáři schválili – sousoší vrátit na původní místo s podmínkou, že nad ním musí být zhotovena stříška, která je bude chránit. A tak se restaurátoři v čele s Petrem Vánou mohli po letech do Budišova vrátit znovu.

Dne 5. října letošního roku postavili kolem podstavce sochy lešení a 11. října přivezli jednotlivé sochy. Po úpravě podesty byly postupně sochy pomocí kladky vytaženy a usazeny.

Nakonec pohled do historie. Sousoší bylo zhotoveno v roce 1730, v době, kdy majiteli budišovského panství byly Paarové (za jejichž působení byly vytvořeny i další budišovské barokní skvosty) a je na něm 5 postav. V popředí zleva P. Marie, Ježíšek a vedle něj sv. Josef, vzadu stojí sv. Jáchym a vedle něj klečí sv. Anna, podle legendy rodiče P. Marie.

Karel Pavlíček, foto Stanislav Bačák

Podzimní tvoření

Spolek Budík uspořádal ve středu 18. října další tvoření s profesionální aranžérkou Petrou Pokornou. Obřadní síň městyse proto hrála všemi podzimními barvami. Každý zájemce si mohl vybrat, jaký typ dekorace si vytvoří. Někdo zvolil slaměný nebo mechový věneček, jiného zaujala spíše živá rostlina vsazená do připravených ozdobných květináčů. Největší nadšenci pak využili všechny nabízené varianty. K dozdobení vybrané dekorace bylo možné využít přírodní i umělé materiály, případně jejich kombinaci. Někdo tak vyrobil věneček např. z břečťanu, šišek, vřesu nebo buxusu, pro jiného bylo zajímavější využít umělé listy a květiny dozdobené umělými dýněmi nebo šípky. Pokud kdokoli potřeboval poradit, jakým způsobem umístit a připevnit vybranou přízdobu na dekoraci, paní aranžérka ochotně pomohla.

Nechybělo ani tématické tvoření pro děti, které pomocí špejli, nůžek, lepidla, barevných papírů a korálků vytvořily během chvilky krásné podzimní doplňky do svých pokojíčků.

Akce se zúčastnily všechny věkové skupiny od dětí až po babičky. Atmosféra byla komornější než na jaře, což nebylo vůbec na škodu. Pro všechny přítomné bylo tímto způsobem strávené odpoledne příjemným odpočinkem, kdy si mohli popovídat a zároveň i něco pěkného vytvořit.

Za spolek Budík Martina Vašíčková

Volby do Poslanecké sněmovny PČR v Budišově 20.–21. 10. 2017

Budišov účast	hlasy		%	Třebíčsko	kraj	Česko
		595	60,71	64,08	64,03	60,84
ANO 2011		151	25,54	29,46	28,63	29,64
ČSSD		82	13,87	8,61	9,37	7,27
KSČM		71	12,01	10,74	9,44	7,76
KDU-ČSL		70	11,84	9,34	9,24	5,80
SPD – Okamura		59	9,98	11,16	9,60	10,64
Česká pirátská strana		51	8,62	9,29	9,92	10,79
ODS		47	7,95	8,52	9,86	11,32
Starostové a nezávislí		18	3,04	4,36	4,28	5,18
Strana zelených		7	1,18	0,95	1,21	1,46
TOP 09		7	1,18	3,19	3,86	5,31
Strana svobodných občanů		6	1,01	1,33	1,35	1,56
Rozumní		5	0,84	0,86	0,78	0,72
Strana práv občanů		4	0,67	0,39	0,50	0,36
SPR – Republikánská strana		3	0,50	0,27	0,22	0,19
Realisté		3	0,50	0,52	0,59	0,71
Radostné Česko		2	0,33	0,12	0,11	0,07
DSSS		2	0,33	0,19	0,21	0,20
Blok proti islamismu		1	0,16	0,08	0,08	0,10
ČSNS		1	0,16	0,04	0,03	0,03
Sportovci		1	0,16	0,23	0,22	0,20
Řád národa		0	0,00	0,07	0,12	0,17
Cesta odpovědné společnosti		0	0,00	0,03	0,05	0,07
ODA		0	0,00	0,09	0,09	0,15
Referendum o Evropské unii		0	0,00	0,08	0,08	0,08
Dobrá volba 2016						0,07
Volte Pravý Blok www.cibulka.net						0,00
Společně proti výstavbě v P. údolí						0,00
Občané 2011						0,00
Unie H. A. V. E. L.						0,00
Česká národní fronta						0,00
Národ Sobě						0,00

Více na www.volby.cz

Setkání zástupců městyse se seniory

Sbor školních dětí

Pohodička

Song Akord

Obsluha

Obsluha

Obsluha

Nejstarší

Ve škole

Obecní knihovna s knihovnicí Marií Zedníčkovou (vpravo)

Daruj dvakrát

Tanec

Školní jídelna, rekreační zařízení OTTJ NMNM, kulturní sál u ZŠ, to byla místa setkání pracovníků úřadu městyse a zastupitelů se seniory nad stanovený počet let. Ve čtvrtek 9. listopadu 2017 to bylo nejméně sedmé posezení, znovu v kulturním sále u budišovské školy. Prověřený program se příliš nelišil od těch předchozích, zahájení sborem budišovských školních dětí pod vedením Mgr. Vladimíry Staré, úvod starosty Petra Piňose, občerstvení prostřednictvím kavárny Pohodička z Náměstě n. Osl., hudba Song akord i obsluha v sále zajištěná zástupci městyse – to již byly tradiční atributy příjemné oslavy. Ocenění nejstarších účastníků proběhlo pro každé pohlaví a nechyběla ani prohlídka školy, tentokrát i včetně nově umístěné obecní knihovny (do níž jsou všichni čtenáři srdečně zváni).

Netradiční součástí odpoledne byla prezentace Oblastní charity Třebíč, která předvedla akci Daruj dvakrát – charitativní prodej obrazů.

Tradičně však nechyběl ani tanec, takže všichni byli určitě spokojeni a příští podobná akce závisí na tom, jak se zachováme při obecních volbách.

Ladislav Dokulil

II. Průvod světlušek

Na sobotu 11. listopadu připravil spolek Budík ve spolupráci s městysem Budišov a Mysliveckým sdružením Budišov II. ročník Průvodu světlušek. Po setmění se tak před vstupem do zámeckého parku začaly řadit děti s nejrůznějšími lucernami a svítilnami. Každý účastník dostal barevně svítící náramek a po úvodním slovu starosty městyse se mohlo vyrazit. Při projití vstupní branou bylo možné obdivovat zavěšené plastové světlušky, které vyrobily děti z Mateřské školy Budišov. Dále už cestu až k myslivecké chatě vyznačovaly skleněné svítilny. Během průvodu mohly děti objevovat a poznávat svítící zvířátka rozvěšená po stromech lemujících celou trasu. Na konci cesty byl pro každého účastníka přichystán horký čaj a drobné občerstvení. Na téměř 80 dětí pak čekala odměna ve formě perníčku, mandarinky a obrázku na sklo.

Protože se průvod konal v den, kdy slaví svátek sv. Martin, bylo pro děti připraveno tematické tvoření. Mohly si vybarvit a dozdobit hřívou z provázků papírovou koňskou hlavu. Dospělí také nepřišli zkrátka a mohli si díky připravenému letáčku rozšířit znalosti o patronu vojáků, jezdců, koní, hus i vinařů. A dále si pročíst pranostiky a básničky spojené s tímto dnem.

Děkujeme všem zúčastněným za příjemně strávené odpoledne a už se těšíme na III. ročník!

Za spolek Budík Martina Vašíčková

Ze staveb zpevněné plochy před farou a chodníku pod kostelem

foto Karel Pavlíček

foto Ladislav Dokulil

foto Karel Pavlíček

Z HISTORIE

Střípky o Velké válce v Jaroměřicích nad Rokytinou

Jako konec Velké války je udáván a ve světě oslavován 11. listopad 1918, kdy od 11 hodin zavládlo na všech frontách příměří podepsané ve štábním vagoně vrchního velitele dohodových vojsk, francouzského maršála Foche v Compiègne.

Neodmyslitelným symbolem oslav konce 1. světové války se stal vlčí mák, co by symbol nového života. Nejdříve se tímto symbolem měl stát květ rudé růže. Později modré chrpy, které vykvétaly na válečných polích. Nejpůsobivější však byly oceány rudých vlčích máků doslova zaplavující někdejší bojiště. Makovice vlčího máku má až 20 tisíc semínek, která však nevyklíčí hned, ale až se půda přeryje, stejně jako na válečných polích a také na hrobech.

Prvopočátky symbolu vlčího máku najdeme v básni „Na flanderských polích“ od kanadského vojenského lékaře Johna McCrae. Ten ji složil v květnu 1915, když se v belgických Iprách účastnil jedné z bitev. Jako vojenský chirurg mírnil svoji bolest z utrpení raněných vojáků psaním básní. Zvláště se ho dotkla smrt přítele. Očitý svědek seržant Cyril Allison popsal, že toho rána, kdy vál jemný východní vítr, se vlčí máky mezi hroby jakoby vlnily. John McCrae svou bolest vepsal do básně, ale papírek s ní zahodil. Kolemjdoucí důstojník jej však zvedl a poslal do Anglie. Báseň inspirovala paní Moiny Michael, americkou členku asociace „Mladí křesťané“, k myšlence učinit z květu vlčího máku symbol obětí celosvětového válečného konfliktu.

Poprvé symbol vlčího máku přijali v roce 1920 američtí veteráni. Dnes jej můžeme spatřit při oslavách Dne válečných veteránů ve většině demokratických zemí. Tradice nošení vlčího máku se John McCrae nedožil, padl před koncem války.

Z Jaroměřic padlo více než 120 mladých mužů a z okolních vesnic více než 20. Trvalé následky si po zbytek života neslo nejméně 83 jaroměřických občanů a občanů z okolních vesnic.

Jak šel čas, někteří jaroměřičtí rozvažovali, jak uctít jejich památku. Neměli to však tak lehké, jak by se zdálo. Z pramenů je zřejmé, že v roce 1933 žádal Okrašlovací spolek, aby ve vestibulu radnice byla umístěna deska se jmény padlých ve světové válce. V červenci 1933 však bylo rozhodnuto, že pamětní deska na radnici umístěna nebude, ale místo toho se Zastupitelstvo města usneslo pořídit 4,75 m vysokou sochu dle návrhu pana Josefa Kruly s vyznačením jmen padlých na podstavci této sochy. V lednu roku 1934 byl pomník objednan, ale pořad nebylo určeno místo jeho postavení. V září 1934 nebylo ještě dohodnuto, zda bude pomník u školy, u sokolovny nebo na hřbitově. Následně Kostelní výbor povolil postavení pomníku padlých na novém hřbitově. Na vystavění podstavce byla vybrána nabídka pana Tejrala za 690 Kč. Zřízení pomníku padlých ve světové válce bylo zadáno Josefu Krulovi za 6 000 Kč. Jména padlých jsou uvedena na podstavci památníku na třech deskách.

Pomník padlých v Jaroměřicích nad Rokytnou – návrh Josef Krula

Bratři Ladislav, Jan a František Prokopovi se ve zdraví vrátili domů (zdroj Prokop)

Pozvánka na odhalení pomníku (zdroj SOKA Třebíč)

Na třech deskách památníku je uvedeno 95 jmen. Ve skutečnosti bylo padlých a zemřelých občanů Jaroměřic mnohem více. V pramenech se podařilo získat neúplné informace o 122 jaroměřických vojácích, které obsahují jméno, datum narození, narukování, datum úmrtí a pohřbu, rodinný stav, povolání, místo narození a pohřbení, vojenskou jednotku, hodnost.

O pěti padlých se nepodařilo najít vůbec žádné informace.

Podle zjištěných dat o vojácích z Jaroměřic jich 68 zemřelo na ruské frontě, 11 na italské frontě, dva na západní frontě, šest v nemocnicích v Praze a Znojmě a pět jich zemřelo v Jaroměřicích u svých blízkých. Hroby ostatních jsou rozesety po celé Evropě.

Nejmladším padlým byl Zlatuška František (Lampo di Piatro, Itálie, 5. 12. 1917, 18 let), nejstarším zemřelým byl Procházka Metoděj (záložní nemocnice Znojmo Louka, 31. 3. 1918, 49 let).

Prvními padlými byli: Slabý František (pravděpodobně dne 26. 8. 1914 Katy, Ruské Polsko, 23 let) a dne 30. 8. 1914 Čech Vojtěch (Bozansko Grahovo, Hercegovina), Šebesta Alois a Zoufalý Antonín (Stary Zamosc, Chelm, Ruské Polsko, oba 32 let) a Zoufalý František (východní fronta, 31 let).

Posledním padlým byl dne 19. 6. 1919 Veselý Josef (Čifáre, Slovensko – příhraniční boje s Maďarskem, italský legionář, 21 let). V roce 1919 zemřeli na následky zranění a nemoci většinou legionáři v Rusku.

Nejvyšší hodnost měl Durda Jan – setník (kapitán). Většina vojáků sloužila u pěšího pluku č. 99 Znojmo, u zeměbranceckého pěšího pluku č. 24 Znojmo, příp. u pěšího pluku

č. 81 Jihlava. Jednotlivci pak byli přiděleni k zákopníkům, dragounům, dělostřelcům nebo polním myslivcům.

Celkem se podařilo najít údaje o 32 legionářích, z nichž sedm padlo. Nejdál od vlasti je pohřben Turnébr Leopold, 21. 1. 1918, 42 let, Strjetensk, gub. Irkutsk, Sibiř, Asijské Rusko, vzdušná vzdálenost 6 557 km.

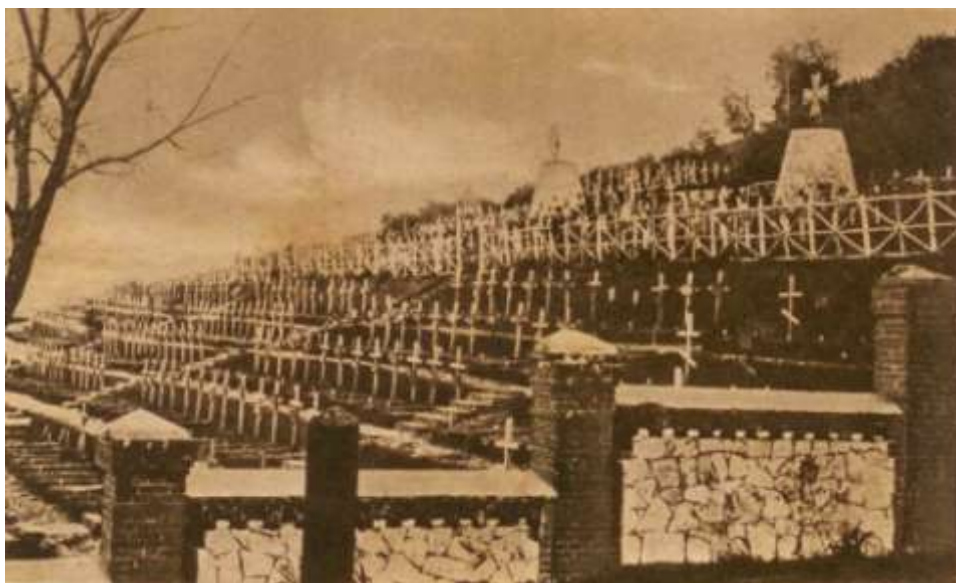

Tam někde odpočívají jaroměřičtí občané (zdroj internet)

Hřbitov Znojmo Louka:

Fukal Josef † 1. 8. 1916, Herc Josef † 31. 1. 1919,
Makovička Jan † 16. 7. 1915, Procházka Methoděj † 31. 3. 1918,
Punčochář Josef † 26. 4. 1917, Sapík František † 23. 5. 1917

Hřbitov Cholm, Ruské Polsko

Čtveráček Karel † 28. 6. 1916, Svoboda Jiří † 5. 7. 1916

Údaje o padlých jsem čerpal z internetu a archivních zdrojů Státního okresního archivu v Třebíči. Poděkování za rady a pomoc patří paní Mgr. Lence Jičínské, SOKA Moravské Budějovice.

Vzpomeňme i my na naše padlé.

Pavel Prokop

Odpuštění

Pomsta a hněv, i to jsou ohavnosti, jen hříšný člověk je chová v srdci...

Kniha Sirachovcova

...Kdo si pěstuje pocit křivdy, ať už skutečné nebo domnělé, trápí především sám sebe. Neodpuštěním dáváme druhému člověku moc, aby kontroloval naše emoce, myšlenky, jednání, naše životy. Neodpuštěné zlo, které nám někdo způsobil, se stává jedem, který ohrožuje naši schopnost milovat Boha i bližní. Italské přísloví říká: „Kdo nechce odpustit, podobá se člověku, který pije jed a myslí si, že ten druhý kvůli tomu umře.“

Neodpuštěním necháváme v sobě kvasit zlo, které mi druhý způsobil. Odpuštěním můžeme dát mnoho i sami sobě. Jakmile odpustíme, naše srdce se odblokuje, vyndali jsme zlo ze svého srdce. Odpuštění není projevem slabosti, spíše je jejím pravým opakem. Jak jednou řekl Máhatma Gándí: „Slabí nedokážou odpustit. Odpuštění je vlastností silných.“

Mons. Jiří Mikulášek (Katolický týdeník 37/2017)

Z BUDIŠOVA A OKOLÍ

Základní škola Budišov

Začátek školního roku už je dávno za námi, čeká nás milý adventní a vánoční čas, zimní období. A co jsme společně s žáky a dalšími příznivci školy prožili? Následující příspěvky a fotografie napoví.

Slavnostní zahájení školního roku 2017/2018

V pondělí 4. září byl na naší škole slavnostně zahájen nový školní rok.

Nejvíce se do školy určitě těšili naši noví žáci, malí prvňáčci. V letošním roce nastoupilo do prvních tříd 16 dětí. Žáky a jejich pedagogy přivítal pan ředitel Milan Procházka a pan starosta Petr Piňos. Žákům popřáli hodně úspěchů a jedniček a rodičům hodně trpělivosti. Úspěšný školní rok přejeme nejen prvňáčkům, ale všem žákům naší školy a také devátákům, které čeká v druhém pololetí důležitý krok, správně se rozhodnout, na které škole budou pokračovat ve studiu.

Přejeme všem hodně štěstí ve školní práci.

Setkání škol v Budišově

Ve středu 13. 9. k nám do školy přijeli na třídní klání žáci z Mikulova a Žarošic. Třetí ročník setkání byl opět naplněn zdravou soutěživostí, a především snahou o prožití příjemných chvil s novými kamarády.

Celkovými vítězi se stali žáci ze Žarošic před Budišovem a Mikulovem.

Ostopovice u nás

ZŠ Ostopovice u Brna je naší několikaletou přátelskou školou.

Během dvoudenního výletu do Třebíče a Budišova jsme pro ostopovické páťáky byli základnou. Neskrývali nadšení z celého výletu a z naší školy, která se jim, oproti jejich malotřídní, jevila obrovská.

Houby na školní zahradě

Letošní podzim potěšil snad všechny houbaře.

Velkou rozmanitost hub jsme mohli sledovat i na školní zahradě. V rámci výuky tématu houby v hodině přírodopisu vyrazili šestáci na zahradu a seznamovali se s různými druhy. Poznávali jsme jedlý klouzek sličný, ale také nebezpečný žampion zápašný. Je to krásná houba podobná žampionu ovčímu, nebezpečná z důvodu způsobování otrav.

Baliny – 6. třída

Dva zážitky v jednom: tak by se mohla nazvat exkurze šestřáků do ekologického střediska v Balinách.

Jednak jsme vyrazili na kolech a navíc jsme si užili program Stromy v okolí obce. Na závěr jsme si vyřezali dřevěný přívěšek, který jsme si hrdě pověsili na krk. Za slunečného počasí jsme se spokojeně vydali zpět ke škole.

Přespolní běh – okresní kolo

Okresní kolo se netradičně uskutečnilo ve vesnici Domamil u Moravských Budějovic.

Do místní sokolovny se sjelo na 250 chlapců a děvčat. Počasí bohužel běhu neprálo – za vytrvalého deště při teplotě 10 °C vybíhaly jednotlivé kategorie závodníků do lesa za vesnicí.

Nejvíce se nám dařilo v kategorii děvčat – III. kategorie (6. a 7. ročník). Děvčata, k překvapení ostatních, zvítězila suverénním způsobem.

Běh naděje

Ve čtvrtek 21. 9. 2017 proběhl v zámeckém parku Běh naděje. Zúčastnili se všichni žáci naší školy. Tentokrát každá třída vytvořila družstvo a třídy mezi sebou soutěžily ve štafetě. Děkujeme všem, kdo přispěl na dobrou věc, kvůli které je tato akce pořádána.

Běh naděje

Přespolní běh – krajské kolo

Den jazyků

Konec září již tradičně patří Dni jazyků. Tentokrát jsme se zaměřili na téma jídlo. Žáci čtvrté a sedmé třídy spolu pátrali po různých podobách přání: "Dobrou chuť" v různých světových jazycích. Žáci osmé třídy potom vytvářeli recepty na oblíbené pokrmy.

V hodině ruštiny žáci sedmé a deváté třídy vypracovali pomůcky do výuky v podobě poznávání barev, čísel, zvířat a abekvy.

Přespolní běh – krajské kolo

Naše děvčata opět po roce vyjela reprezentovat naši školu na krajské kolo do Žďáru nad Sázavou.

V areálu Martina Koukala u Pilské nádrže se utkala s ostatními závodnicemi z kraje Vysočina. Opět zde prokázala, že jsou konkurentkami i běžeckým specialistkám a po výborném běhu jim jen těsně uniklo třetí místo. Se shodným bodovým součtem se ZŠ Jihlava však obsadili čtvrté místo (rozhodlo pořadí čtvrté závodnice v cíli).

Přírodovědný kroužek

Na druhé schůzce přírodovědného kroužku Poštolka jsme se věnovali zážitkové výuce.

Poslouchání zvuků, hra na hudební nástroje, chůze poslepu, hra na veverka, prolézání divokým koutkem – a to zdaleka není všechno...

Venkovní učení

Naše škola se zapojila do projektu Venkovní učení.

Pátá a šestá třída se věnuje poznávání přírody a porozumění přírodním zákonitostem v zámeckém parku a v okolí Věteráku. Krásné říjnové dny nás podpořily v první senzitivní části projektu. Krédo projektu je Poznej, zamiluj si a chraň.

Certifikace přírodní zahrady

Máme velkou radost z úspěšné certifikace školní zahrady na přírodní zahradu.

Kromě certifikátu jsme obdrželi i plaketu s ježčkem – symbol přírodních zahrad. Bez umělých hnojiv, bez postřiků a bez používání rašeliny – to je přírodní zahrada. Současně s tím musí být splněna i další kritéria, která bez potíží naplňujeme. Naše školní zahrada není výstavní a nákladná, není tvořena za statisíce či miliony korun, přesto komise velmi ocenila to, že ji učitelé budují s žáky – v tom vidíme hlavní význam naší zahrady, to je a bude náš cíl.

Grantový program KÚ kraje Vysočina – ŽP 2016, zaměřený na podporu tvorby a vzniku přírodních zahrad.

Sběrový den

25. 10. jsme uspořádali podzimní sběrový den. Tomuto dni předcházela dvoutýdenní soutěž tříd ve sběru starého papíru. Sběr po okolních obcích je vyvrcholením této tradiční akce.

Do Huhtamaki v Příbyslavicích jsme za pomoci ZD Budišov převezli dva kontejnery papíru. Všem rodičům a spoluobčanům velmi děkujeme za ochotu a podporu.

Naši prvňáci

Třebíčský deník přináší čtenářům nový seriál Naši prvňáci. Jeho prostřednictvím bude představovat tabla jednotlivých prvních tříd základních škol na Třebíčsku, a to až do pololetního vysvědčení. Rodiče a blízcí žáků každou středu na straně 4 a na webu najdou prvňáčky z Třebíčska. Deník si tak mohou koupit na památku.

Přírodní zahrada

V zahradničení nás nezastaví ani nadcházející zima.

Kolem kamenné ještěřky (alias suchá zídka) jsme vysázeli cibuloviny (modřenec, narcis, tulipán) a už se těšíme na jaro, až nám krásně vykvetou.

Z palet, které nám darovali manželé Požárovci, jsme vyrobili další prostor pro kompost. Budeme sem ukládat hlavně shrabané listí – a třeba v něm přespí i ježek. Jehličí z borovice černé a vejmutovky nekompostujeme – je příliš kyselé.

Venkovní učení s projektem CIVIS

Pátá a šestá třída s úspěchem prošla další etapou venkovního učení – badatelstvím. 5. třída se zabývala ekosystémem les a 6. třída ekosystémem rybník. Tímto způsobem se žáci připravují do života jinak než frontální výukou. Sami si stanovují témata, otázky, hypotézy a vyhodnocují výsledek. Zpracovávají přehlednou prezentaci a své badatelské výsledky interpretují před celou třídou.

Za kolektiv pedagogů ZŠ Budišov přeji krásné dny adventní a vánoční a dětem bílou zimu.

Jana Janová

Všechno už tady někdy bylo aneb Nic nového nečekejte

Je známo, že staří lidé si často dovedou vybavit do nejmenších podrobností zážitky z raného mládí a někdy i z dětství, ale už si nepamatují... – tady si určitě většina lidí doplní „*co měli včera k obědu,*“ což je sice také pravda, ale já mám na mysli něco jiného: „*Kolikrát už tentýž příběh vypravovali témuž posluchači.*“ A to občas toho posluchače dovede namíchnout. A protože člověk může být „*užvaněný*“ i písemně, někdy si při psaní do *Zpravodaje* lámu hlavu nad tím, jestli jsem o nějaké příhodě nepsala už dřív nebo jestli neopakují tytéž vtipy.

Od jisté doby si ale říkám, že to asi zas tak moc nevadí. Dostala se mi totiž do ruky sbírka anekdot, která byla rozdělena na několik oddílů. Některé vtipy byly dobré, jiné nic moc, hodně jsem jich znala. Zaujalo mě však to, že několik vtipů se v téže knížce vyskytovalo dvakrát (některé i vícekrát) a pár z nich bez sebemenší obměny. Takže se sice za případné opakování i do budoucna tímto omlouvám, ale vrásky už si kvůli tomu nedělám (mám jich už tak dost).

Nedávno se mně jedna taková sporná událost vybavila, když jsem se setkala s čurajícím chlapečkem. Nemusela jsem kvůli tomu jet za světoznámou památkou do Bruselu. Byl to asi dvouletý skutečný capart, který si v parku vysloveně užíval, jak se mu daří vytvářet krásné mokré obloučky. A už je tady vzpomínka na dobu, kdy jsem pravidelně doprovázela starší sousedku na rehabilitaci (tady jsem si skoro jistá, že o tom nepíši poprvé, ale já na to ráda vzpomínám). Zatímco paní v různých cvičebnách rehabilitovala, seděla jsem v čekárně, kde většinou hrálo rádio. Někdy mě to rušilo při čtení, ale občas jsem se dozvěděla i něco zajímavého a někdy i vtipy, které jsem pak sousedce opakovala. „*Pane, nečurejte nám do bazénu!*“ „*Vy s tím naděláte, vždyť vám tam čurá každéj druhej!*“ „*No jo, ale ne ze třímetrového můstku.*“ Když paní vyslechla tento vtíp, odmítla se převléct do plavek, aby ukončila rehabilitaci cvičením v bazénu, a

chystala se odejít domů. Musela jsem ji moc přemlouvat, ať se vrátí. Z toho plyne poučení, že nemusíme každou hloupost posílat dál. Příště jsem už byla opatrnější.

Co se týče opakování vtipů, jistě jste také slyšeli, že skoro všechno už tu „někdy bylo“. Nemíním se vracet až někam do antiky, to nechám odborníkům. Zním ale dost vtipů, ve kterých za protektorátu vystupoval nechvalně známý ministr Moravec a za „totáče“ pak třeba Marta Gottwaldová, někdy zas gestapo a potom Stb. I o tom jsem dříve psala a zřejmě použila i pár ukázek. K tomu vtipu, který se mi vybavil teď, ale žádný protějšek neznám. *Přijde pán na matriku a žádá, aby se mohl přejmenovat, protože má hrozně ošklivé jméno. „A jak se jmenujete?“ „Adolf Posera.“ „No, to je opravdu nepěkné jméno. A jak byste se chtěl jmenovat?“ „František Posera“.* Ono by se při obměně mohlo jistě použít jiné aktuální jméno. Že se tak asi nestalo, svědčí o tom, že pozdější „papaláši“ nebyli přece jen tak nenávidění jako Adolf Hitler

Musím už končit. Ve svém věku už mám sice právo na stařeckou užvaněnost, ale všeho moc škodí. I tady se mi samozřejmě vybavil vtip: *„Pane doktore, já často mluvím sám se sebou,“ obrátil se starší pán na psychiatra. „Ale to je ve vašem věku normální,“ uklidňuje ho doktor. „No jo, ale kdo má ty blbosti pořád poslouchat?“*

Měla bych si teď všechno, co jsem napsala, znovu přečíst a nějak smysluplně upravit. Ale nemůžu se k tomu donutit. Ne, že bych si neuměla poručit, ale neumím se poslechnout...

Marie Holasová

Indiánské léto aneb „Sedm statečných“...

Každoročně zahajují skauti z Třebíčska skautský rok na tradiční akci – Indiánské léto. Letos se pořádání akce ujalo středisko Budišov. I přes nepříznivé předpovědi počasí se v sobotu 7. října. 2017 do našeho městyse sjelo více než 160 skautek a skautů z ostatních středisek. Z toho asi 140 soutěžících, kteří byli rozděleni do 22 hlídek o pěti až sedmi členech.

Díky vstřícnosti Mysliveckého sdružení Budišov jsme opět našli zázemí v myslivecké chatě na Věteráku. Slavnostní zahájení a nástup proběhly v 9.00. Všechny přítomné hlídky byly rozděleny do dvou kategorií dle věku účastníků a bylo rozlosováno pořadí hlídek na startu.

Po krátké pauze, ve které proběhly poslední přípravy zúčastněných hlídek, nastal ostrý start do závodu. Každá hlídka obdržela průvodku a mapu, ve které měly zakreslenou polohu dvanácti kontrolních stanovišť a zadání dvou průběžných úkolů. Leitmotivem celého závodu se stal filmový westernový příběh o „Sedmi statečných“. Pro účastníky tak byly připraveny úkoly, které měly prověřit dovednosti správných pistolníků. A protože smyslem akce nebylo ani tak zvítězit, ale pobavit se, byla i skladba úkolů spíše zábavná než vědomostní. A tak v rámci lasování na soutěžící čekalo vázání uzlů na uvařených špagetách, trénování rovnováhy a pevné ruky s balanční deskou či při stavbě věže ze špalíků. Dalšími úkoly byly například lanová dráha, hádanky, přechod bažiny, kvíz. Hodně netradičními úkoly bylo přenášení vody v odměrkách od sunaru, navíc ztížené mikrotenovou maskou omezující vidění, nebo hra na soumary, kdy jeden člen hlídky musel přenést přes vytyčenou trasu až 40 věcí. Při westernovém závodě nesměla chybět

ani střelba ze vzduchovky. I přes velké věkové rozdíly účastníků (od prvňáčků až po šestnáctileté skauty) se všichni popasovali se základními připravených disciplín na výbornou.

A protože i svatý Petr, který několik dní před závodem skrápěl okolí Budišova nepříjemným deštěm, nám dopřál pár hodin velmi přijatelného počasí, dopadla celá akce na jedničku s hvězdičkou. Podle ohlasů soutěžících, rozhodčích a pomocníků si dovoluji tvrdit, že se nám podařilo připravit zajímavý a atraktivní závod. A tak by se dalo říci, že vlastně zvítězili všichni, kteří se zúčastnili, a že výsledné pořadí nebylo zase tak důležité.

Ale ceny pro nejlepší bylo třeba předat, takže při závěrečném nástupu bylo oceněno 5 nejlepších družin v obou kategoriích. Všichni účastníci obdrželi pamětní list a drobné upomínkové předměty.

V kategorii včlat a světlušek (mladší 11 let) bylo pořadí následující:

1. Appaloosa, „Srdíčko“ Třebíč, 161 bodů
2. Kamínci, Velké Meziříčí, 145 bodů
3. Rychlá ruka, „Srdíčko“ Třebíč, 130 bodů
4. Vyprahlá poušť, „Srdíčko“ Třebíč, 127 bodů
5. Kovbojové, „Srdíčko“ Třebíč, 126 bodů

V kategorii skautů a skautek bylo pořadí následující:

1. Pomněnky, Velké Meziříčí, 225,5 bodů
2. Dvojka, „Srdíčko“ Třebíč, 211 bodů
3. Letadlat, „Srdíčko“ Třebíč, 195,5 bodů
4. Vakosasanky, „Srdíčko“ Třebíč, 193,5 bodů
5. Borůvky, středisko Budišov, 181,5 bodů

Závěrem chci poděkovat nejen Mysliveckému sdružení Budišov za zapůjčení chaty a městysi Budišov za dlouholetou podporu činnosti Junáka. Ale také všem, kteří se ať už přímo, či nepřímo podíleli na realizaci celé akce: našim současným i bývalým členům, skautům z ostatních středisek, rodičům a celé řadě našich podporovatelů z řad občanů Budišova. Bohužel není možné je zde všechny vyjmenovat, protože seznam by byl opravdu dlouhý a nerad bych na někoho zapomněl.

Doufám, že na podařenou akci navážeme další činností střediska a že získáme do našich řad nové členy. Schůzky pořádáme každý pátek v klubovně Junáka. Aktuální informace o naší činnosti můžete také sledovat na našem facebookovém profilu „Junák Budišov“(@junakbudisov).

Za středisko Junáka Budišov velitel závodu Martin Lisý

Nový rybník u Kamenné

Možná jste si všimli při průjezdu Kamennou, že na okraji obce na poli podél silnice směrem od Budišova probíhají zemní práce. Od září 2017 se zde buduje nová vodní plocha.

Nejprve krátké ohlédnutí do historie. Přibližně v místech nové vodní plochy býval malinký rybníček. Nebyl větší než 300 m² s hloubkou „asi do pasu“, kdysi u něj stávala i stará nakloněná vrba. Zabahněné zarostlé břehy k němu znesnadňovaly přístup. Sloužil především dětem k bruslení. Podle majitele pozemku se mu říkalo Dvořský rybník. V souvislosti s vybudováním „koupaliště“ v Kamenné byl po roce 1975 rybníček zavezen.

Jelikož se jedná o nejnižší místo mírně svažitého pole, táhnoucího se od budišovského Kněžského kopce a vrcholu Čertova ruka, bývá v místech budovaného rybníčku každoročně při jarním tání sněhu rozlehlá louže. Stejně tak se zde tvoří kaluž po přívalových deštích. Zřejmě vlivem ucpané drenáže zůstávala v těchto místech v letech

2009 až 2012 mokřina s celoroční vodní plochou. V těchto letech se zde například opakovaně uhnízdily čejky chocholaté, charakteristické svým křikem, vyskytovaly se zde kačeny, koncertovali zde žabáci a byli sem jistě přilákáni i jiní živočichové.

S návrhem na vybudování rybníčku přišli v roce 2008 myslivci z Kamenné. Obec Kamenná se tohoto návrhu ujala. Obec postupně vykoupila od soukromých vlastníků pozemky, nechala vypracovat u firmy VZD INVEST, s.r.o. Pardubice projektovou dokumentaci a po výběrovém řízení zadala provedení stavby rybníka společnosti DOLP, s.r.o. Brno. Realizace rybníka započala v podzimních měsících roku 2017 a bude dokončena z jara 2018.

Nový rybník zasazený do krajiny postupně umožní rozšíření velmi rozmanité flóry a fauny vázané na vodní plochy a mokřadní prostředí a bude sloužit jako přirozené biocentrum. Lze očekávat zejména tyto přínosy: vytvoření vodního a mokřadového společenstva, zadržení srážkových a drenážních vod v krajině, zvýšení retenční schopnosti v povodí a zlepšení kvality vody samočisticím procesem.

Součástí rybníčku bude i malý kamenitý ostrůvek o ploše 16 m².

Podél rybníčku bude asi 70 metrů dlouhý mokřad, s hloubkou okolo 20 cm a tůňemi do 1,2 metru. Plocha mokřadu bude 420 m².

Základní technické parametry rybníka:

Sypaná hráz, požerák s výpustí o průměru odtoku 30 cm, betonový bezpečnostní přeliv o šíři dna 6 m pro odvádění zvýšených průtoků.

Pohled od „Čertovy ruky“

Pohled od Kamenné

Kóta hladiny je 455,90 m nad mořem, hladina má zabírat plochu 5686 m² (tedy něco přes půl hektaru) a objem zadržené vody bude 2711 m³. Největší hloubka bude asi 1,4 metru. Délka zhruba oválné plochy bude asi 130 metrů, největší šířka asi 65 metrů. Maximální hladina může vystoupat do výše bezpečnostního přelivu o dalšího 0,5 metru a při vodní ploše 5746 m² bude zadrženo celkem 5551 m³ vody.

Ladislav Eichler, foto Jana Pavlíčková

Letokruhy

Stojím na Brcích, přesněji u prostředního kříže u Třech křížů. Pode mnou leží v mlžném oparu moje rodná obec. Je to mystický pohled z toho kopce, že od něj stěží na chvíli odtrhnu oči. Na vteřinu, na dvě. Podívám se k nebi, teď právě zataženému mraky plnými deště, nebo už sněhových vloček? Zima se nezadržitelně blíží. Ta krutá zima z mého dětství, jak si ji pamatuji. Teď už ale vím, že jsme po válce byli jen špatně na zimu oblečení. Ale toto jsou ty drobné okamžiky života, tady a teď. To je linka života.

Čas rychle obrací stránky kalendáře. Před 75 roky jsme se zde rodili, do doby zvané Heydrichiáda, do hrozné války v Evropě. Poslední války, která se nesmí opakovat! Příběhy, které se tady tehdy odehrávaly, jsou zakódovány v našich genech. Stejně, jako je má strom zapsán ve svých letokruzích. Pozná se z nich, jestli to byl rok suchý, nebo bylo dost vláhy a strom rostl „jako z vody“. Stejně, jako je to zapsáno v našich osudech, v našich pamětech a v našich tělech. Kdy jsme zažívali léta tučná, a kdy jsme byli naopak na dně.

Dítě se narodí šťastné! S výchovou a pocitem zodpovědnosti se tento rys „šťěstí“ ztrácí. Jsme vychovávaní zákazy a příkazy rodičů, školy, společnosti. Ti nás pak chválí za „přízpůsobivé chování“. Ne každému se to daří, a proto je tolik pozdějších „děti“ nešťastných. A znáte to kacířské rčení: Vše, co nám dělá dobře, je buď zakázané, nemorální, nebo se po tom tloustne! A tím jsme procházeli i my, dnešní pětasedmdesátníci... a následují nás další a další generace.

Letokruhy se dají spočítat, až když je strom pokácený. My však ještě žijeme! No, nutno pokorně přiznat, že ne všichni. Někteří naši kamarádi a kamarádky z dětství, ze školky či ze základní školy už s námi nejsou. A bohužel je jich už hodně. Vzpomínáme na ně, když je nám letos sedmdesát pět let. Počet jejich letokruhů už se nezvýší.

Máme štěstí, my ještě žijeme a číslo našich letokruhů se snad zvýší. Někteří už sotva chodíme, nevyjdeme bez zadýchání a odpočinku od Zámku na budišovský Václavák do restaurace na pivo, polykáme mnoho medikamentů a bojíme se demence. Žijeme tady, kde jsme doma, ale jiní daleko od Budišova, třeba až v Novém Městě pod Smrkem, jako náš spolužák Franta z Rohů. Na naše Horácko nedáme dopustit!

Zdařilý život je ten, který má smysl! Dá se dosáhnout toho, aby život dával zlaté plody?

I přes všechny chyby, život nebude jiný. A pořád se nám líbí. Naděje umírá poslední. Kolik zde ještě budeme dní? Ale aby to nevyznělo tak ponuře, mám dobrou radu: Dřív než nám hudba zahraje rekviem, ještě si trochu života užijem.

Ing. Rostislav Tesař

Nová výstavba

Holubářovi (na Vejchůnkách)

Martin Novák (pod kostelem)

Rybárovi (pod nádražím)

Kašparovi a Klímovi (bývalá „selská čtvrť“)

Krajina milosti

*Do ponurosti dnů a zamlklosti oken
napadl sníh tak bílý Bílý sníh
Pojď dechem utkaná neslyšným krokem
na vločkách Skryj se v závějích*

*a s hejnem koroptví z nich vyplaš cudné ráno
ať cítím jeho dech když okna zasklil mráz
Ať v přízi svatební je čisté ticho stkáno
a v prsten sluneční jež posíláš*

*přes růžky beráncí bělostně spících stromů
podivně zasněných vzhůru i do hlíny
Chvěji se pod doteky sněžných tónů
kterými rozkmitáváš vteřiny*

Jiří Vicha (Krajina milosti)

Čtení z knihy moudrosti

Moudrost září a nevadne, snadno ji vidí ti, kdo ji milují, dává se nalézt těmi, kdo ji hledají. Předchází ty, kdo po ní touží, a ukazuje se jim první. Neunaví se, kdo k ní časně přichází, najde ji, jak mu sedí u dveří. Myslet totiž na ni, je svrchovaná prozíravost, kdo kvůli ní bdí, brzy je bez starosti. Vždyť sama obchází a hledá ty, kdo jsou ji hodni, na cestách se jim ukazuje s přízní a při každé myšlence jim vychází vstříc.

Pupava

Nedávno jsme četli, že nemáme na obrazovku počítače dávat obrázek s převahou modré barvy. Prý to není dobré pro oči. My jsme tam měli mořské pobřeží při odlivu, kde bylo té modré habaděj. Proto manželka jej vyměnila za snímek pupavy, jejíž zlatavé barvy nám připomínají letošní babí léto. Znáte pupavu bezlodyžnou (*Carlina acaulis*)? Je to zajímavá rostlina, patří do velké čeledě hvězdnicovitých. Má široce rozprostřené pichlavé přízemní listy a uprostřed jemný, hnědavý bochánek vroubený bílými palisty. V době mého dětství jich rostlo po mezích v polích plno. Člověk musel dávat pozor, aby na ni nesedl. Její ostnitě listy píchaly i přes kalhoty. Jednou, když jsem šel za bratránkem na pastvu, tak jsme v pozdním odpoledni z pocitu hladu jednu nožičkou odřízli, zbavili všeho pichlavého a obnažili její „kedlubničku“ o kterou jsme se rozdělili. No, její chuť nebyla nic moc, bylo to suché, dřevnaté, kdepak šťavnatá kedlubna. Básník Jakub Deml o pupavě píše: „Proto nám dávali ty dlouhé kuchyňské nože, abychom tě vyřezávali, i nosili v pytlech domů, kde tě ženy sekaly do krmiva, anebo pařily ve velkých hrncích se

šrotem a bramborama“. Zkrátka, tehdy se na venkově využívalo ke krmení dobytka mnoho z toho, co by nás dnes ani nenapadlo. Marně vzpomínám, kdy jsem se v posledních letech v polích s touto rostlinou setkal. Meze byly před více než 60 lety rozorány, silniční příkopy nejsou tím pravým místem, kde by pupavy chtěly růst. Pamatuji, jak cestou z Nožičkovic lesíka „V kopcích“ v místech, kde dnes stojí rozsáhlý areál budišovského zemědělského družstva, jsme vidali mezi balvany na písčité půdě pupav plno. Svou vzpomínku ukončím ještě jednou slovy Jakuba Demla z jeho stejnojmenné sbírky: „Pupavo, já věděl vždycky, že ty nejsi tak nebezpečná jako tvá sestra Kotačka*, proto také velmi rád jsem si vedle tebe léhal a voněl jsem k tobě a pozoroval každé tvoje hnutí a také jsem viděl, že ty vlastně jsi bez hnutí, neboť každý tvůj pohyb přicházel zvenku, buďže lijavec do tebe šlehal, anebo že po studené noci slunce otvíralo tvá sladká ústa včelám. Tehdy, pamatuješ? Jsa tak sám a sám, hladíval jsem tvou hnědou hlavičku a dotýkal se jí svými rty, říkával jsem ti důvěrnosti.“

JZ

*Je myšlena pupava obecná (*C. vulgaris*), silně ostnitá, někdy až skoro metr vysoká.

Размышление

Napsal mi Petr Hrbáč:

„I zde, mezi domy Králova Pole, ptáci řvou jak Zjednáni. Je jaro.“

Odpověděl jsem:

„A to bys neřek, co jsem dnes vymyslel. Lehl jsem si na matraci pod dva jeřáby, kde mám krmítka, a pozoroval rozmíšky mezi hejly (*Pyrrhula Pyrrhulab* a čížky (*Carduelis spinus*). Přikryl jsem se dekou a čekal, až se situace uklidní. Ani jsem se nepohnul. Postupně se vraceli. Usazovali se po větvích a pokřikovali nízko nade mnou. Těch žvatlavých trylků a toho čížikání protaženého do chrčivého zvuku, připomínajícího přejetí lžící po obvodu plecháčku: zzzzz nebo žžžž! Všechno doplňovali hejlové občasným trochu posmutnělým hvízdnutím. Tu a tam se ozvalo i frknutí křídel, jak některý z těch hladovců přelétl z větve na větev, nebo se spustil na zem.

Se zavřenýma očima jsem byl blízce věřit tomu, že zde panuje jakási solidarita hejna, ale když jsem oči otevřel, hned mi došlo, jaké povahy je toto ptačí hemžení. Tu se dva čížkové pustili do třepetavé honičky, tam se jiní dva srazili ve vzduchu, nebo se vyháněli z krmítek se zobáčky výhružně otevřenými. Hejlí samičky se občas obořily i na své nápadníky a dlužno dodat, že mívaly navrch. Nebo jen samečkové moudře ustupovali? Samozřejmě si hejlové dovolovali i na malé čížky. Mnoho jich zobalo pod krmítka, kam se vysypala spousta semen. Tam panoval relativní smír. A přece se našli hejlové, kteří prohnali bez varování své menší pěvčí bratry.

Rozehnat jednotlivé skupinky, které by držely partu, nebylo možné. Přes nádherný souzvuk tolika švitořících zobáčků, se tu krmil každý sám za sebe. Nevítězil vždycky ten větší. Pozoroval jsem, že mezi čížky existuje jedinec, který s přehledem uhájí celé krmítko proti ostatním čížkům a nebojí se postavit ani většímu hejlovi. Občas sice ptáčci seděli svorně vedle sebe na větvičkách a nechali si větrem čechrat peříčka, protahovali

křídélka, natáčeli ocasy a pokukovali zvědavě dolů, ale nakonec se šarvátky i různice obnovily.

Spílal jsem jim do rváčů a hulvátů, ale nic si z toho nedělali. Jejich pohyby naznačovaly zvláštní směs ostražitosti a bezstarostnosti. Ve zpěvu jako by čížkové poslouchali nějakého neviditelného dirigenta, který jim dal nečekaně znamení, a cvrlikání v mžiku ustalo, aby se za chvíli znovu pomalu ohlašovalo. Občas bez viditelné příčiny spustil některý z opeřenců poplach a frrr, všichni odlétli do paseky na jeřáb vzdálený asi padesát metrů, odkud sledovali, zda je bezpečno. A pak zase zpátky, ojedinele i po skupinkách, a jasnozvučný mnohohlas začínal nabírat na síle. Jako by všichni chtěli navázat tam, kde přestali. Takže jsem jen strnule zíral a uši mi zaléhaly štěbetotem, štěbeněním, štěberoněním a štěbevertěním. Dal bych v tu chvíli nevím co za ptáčí slovník.

Tihle čížkové byli ze severu. Až se ještě více oteplí, zvednou se a odletí k půlnoční straně. A na jejich místo přiletí čížkové jižní ze Středomoří. Teď tu ještě cupitají po větvích, jsou hbití, volní a bezstarostní. Nedělají si plány do budoucna, nestarají se o to, co dát do zavazadel. Jejich společné pobývání v korunách těchto dvou jeřábů mě naplňuje důvěrou, i když vím, že kdybych je požádal o pomoc, lekli by se a rozlétli by se do všech stran. Jejich útočiště není mým útočištěm. Jejich strach z člověka je příliš velký, nemohou mě pochopit, moji touhu sevřít je na chvíli v dlani jak opeřené srdéčko, pocítit solidaritu s jejich křehkým tělem, s teplou krví a temnými očkami. I kdybych stál na prahu smrti, soucitu se od nich nedočkám, jen toho neklidného obcování, v němž si ptáček může přisednout k ptáčkovi. Jsem tak blízko u nich, a přece jim zůstávám nekonečně cizí.

Druhý den jsem vymyslel zvláštní figl. Rozsypal jsem zrní i na zem kolem sebe. Chvíli trvalo, než se ptáčci odvážili, ale potom pochodovali po zemi a zobali zrníčka jen kousek od mé hlavy. A tak mě napadlo, jestli se Nejvyšší neskrývá pře námi právě tak, jako já se nyní skrývám před hejly a čížky. Chce, abychom se chovali co nejpřirozeněji, abychom se odvážili až do jeho blízkosti a on nás viděl, jak nás zamýšlel, ne jak my si představujeme, že se budeme líbit jemu. Jsme-li bezprostřední jako ti hejlové a čížkové, dívá se na nás s potěšením, on, který nás vidí tak, jak bychom se viděli my, kdybychom byli schopni spatřit nejnvnitřnější bod svého vědomí, bod, ze kterého vnímáme svět. Je-li Nejvyšší v nás, v nejnvnitřnějším já, nemůžeme ho vidět, je tím ohniskem, Boží jiskrou vypáleným prázdňem na pásce heliografu: tady, tady svítilo slunce.

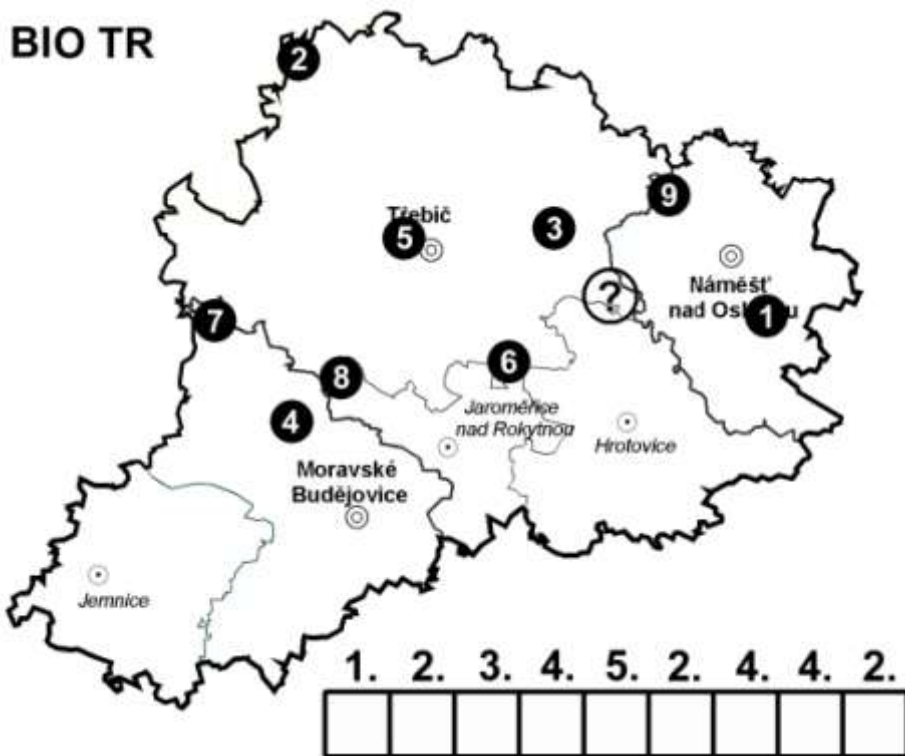
Možná se Nejvyšší chce těšit i z našeho lidského hemžení. Chce s námi přebývat ve skrytu, úplně jiný než my. Dělá mu to potěšení, vždyť lidem po potopě světa žehnal těmito slovy: *Vy pak se plodte a množte, hemžete na zemi a množte se na ní.* (Genesis 9,7). Stále si to opakuju, to slovo mě znepokojuje: *hemžete se* (řecky *plērosate*, překypovat, naplňovat, hojně se vyskytovat – Septuaginta). Jako by nešlo o jedince, jen o gejzír mnohotvárného života, o rojení mnoha jedinců.

Teď je tma, svítí hvězdy. A ticho vládne. Teplota klesla při zemi na $-7,7$ °C a brzy začne svítat. Mezi dvěma smrkami svítí Venuše ostře jak znamení bdělosti, které dává svým vyvoleným, každému osobně. Kdepak asi spí ti malí opeření rváčů, co si nedají chvíli pokoj?

Roman Szpuk (A zavaž si tkaničky, 65. pole, 2016)

Doplňovačka 3

Dnešní hádanka bude opět z třebíčského okresu a po zoologii v čísle 2/2017 bude tentokrát flora v názvech obcí, opět slepá mapa a znovu místo na Třebíčsku. Způsob řešení shodný. Dnes se jedná o autocamping nedaleko Dalešické přehrady. Další (asi známější) rekreační areál stejného jména byste našli v Domaníně u Bystrice nad Pernštejnem, ale to už je jiný okres.

Ladislav Dokulil

Moravské Budějovice – křížový kámen

Tak tohle si pamatuji velmi dobře. Mohlo to být někdy v roce 1951, ještě jsem nechodil do školy, ale dobře jsem se cítil v partě starších kamarádů. To jsme bydleli v Jaroměřicích, kousek od náměstí a scházeli jsme se u Pacolů. Jednou, když jsme vycházeli na dvorek, tak jsme se zastavili u psa, který na plechovém talíři intenzivně ohlodával kost. Někdo ze starších kluků prohlásil: Kdo mu z plecháče vezme tu kost, ten je hrdina. Neváhal jsem ani vteřinu. Snad jsem se kosti ani nedotknul, už se mi čoklík zakousnul do ruky. Bolelo to, řval jsem jako tur. Přestal jsem, až všichni kluci prohlásili, že jsem hrdina. Když se teď dívám na svoji levou ruku, mezi palcem a ukazovákem je

1,5 cm. dlouhá jizva. Ale, kdo by nechtěl být, alespoň jednou v životě, hrdina. Bylo to už někdy na konci léta, slunce pražilo jako o život, už jsem měl vyhledané téměř všechny známé památné kameny na Třebíčsku, a přesto jsem vyrážel do terénu pátrat, „na blind“ (naslepo), po dalších kamenech. Zaměřil jsem se na jih okresu a vyptával jsem se místních, jestli se v blízkosti nenachází nějaké kamenné památky. Bez úspěchu. Když jsem sjížděl k další obci, uviděl jsem u kombajnů odpočívající osádky. Nebyli místní, ale ukázali mi, kde bydlí starosta. Nebyl problém dům najít. Když jsem opatrně opřel kolo o plot a okukoval branku, byl jsem na rozpacích. Chyběl zvonek, žádná cedulka s psí hlavou a textem „Já jsem u vrátek za tři vteřiny, za kolik ty?“ Všiml jsem si, že tam byla, pro mne neznámá, nějaká čidla. Opatrně jsem otevřel branku, neušel jsem ani 3–4 metry, když se z poza rohu vyřítíl nazrzlý pes. Kdepak tři vteřiny, byl rychlejší. Nešťěkal, hned útočil. Stačil jsem uskočit. Při druhém útoku se mě zakousnul do břicha, našťěstí netrhal. To už vyšel starosta, zakřičel: „Axo, nech pána“, ale pes byl k neutišení. Tak ho musel vyhnat před dům. Starosta také o žádném zajímavém kamenu v okolí nevěděl, dobře jsme si povykládali, dal mi pár propagačních materiálů. Pohoda. Horší bylo pokousání utajit před manželkou, zdravotní sestrou. Dál panovaly velké pařáky. Já jsem za celou dobu, skoro tři týdny, nesundal triko, nebo košili a tajně jsem pozoroval, jak se mění barvy po skusu horních tesáků a dvou dolních zubů. Zabarvení modřin snad obsáhlo celou škálu duhy. Při cestě zpátky, na chalupu, jsem se zastavil v Moravských Budějovicích. V parku, před gymnáziem, se nachází klasický křížový kámen. O tomto kamenu se dá vyhledat spousta informací. Já budu čerpat z publikace Vlastivědný sborník Moravskobudějovicka č. 3/2011. Na článku, Kamenné kříže na Moravskobudějovicku, jsem se spolu s L. Kočím a F. Vlčkem podílel.

Jedná se o křížový kámen, žulovou desku, do níž je pozitivně vytesán latinský kříž a dole vlevo pod břevnem je sekera. Jeho rozměry jsou 77×85×22–26 cm. V Aši je veden pod číslem 0824. Tento kámen byl jedním z prvních památných kamenů, které zaevidoval ve své práci, v roce 1893, Alois Franz. Popisuje a vyobrazuje zde 43 památných kamenů na Moravě, mezi nimiž je i moravskobudějovický pod číslem 25. Píše, že stojí 100 metrů před hřbitovem na znojemské silnici, vzdálen asi 20 metrů od cesty. Stejně údaje uvádí i MUDr. Leopold Fritz, významný jihlavský vlastenec, jemuž se podařilo tužkou nakreslit celkem 95 křížů. Jeho kresby byly vystaveny v roce 1895 na Národopisné výstavě československé v Praze. J. F. Svoboda upřesňuje v roce 1937, že kámen stál u bývalé polní cesty, která odbočovala za kaplí sv. Jana Nepomuckého. Tato polní cesta směřovala od Mor. Budějovic přes pole a trať v Pidlusích do městského lesa Ochoz. František Jech v Kronice města píše, že v červnu 1933 byl kámen přeložen ke gymnáziu. Tento kámen je veden jako nemovitá kulturní památka, doklad pozdně středověkého, nebo raně novověkého trestního práva. Evid. číslo je 27826/7-2869. F. Jech zapsal pověst, která se vztahuje k tomuto křížovému kameni a E. Jenerál ji publikoval v knize „Pověsti a vypravování z Moravskobudějovicka“, vydané v roce 1996.

„Několik řeznických tovaryšů se vychloubalo svou silou. Došlo k sázce, kdo přenese velký kámen z jedné meze na druhou. Jeden z řezníků se při soutěži tak přepjal a schvátíl, že padl i s kamenem mrtev na zem. Na tom místě, kde padl, mu kamarádi na památku zasadili kámen.“

Dne 2. 4. 2016 se v Jaroměřicích n. Rok. konala úžasná akce. Za účasti významných osobností a velkého zájmu obyvatel se zde slavnostně odhalovaly pomníky nad hromadnými hroby francouzských, rakouských a ruských vojáků. V letech 1809 a 1813 jich zde v lazaretech zemřelo víc než 900! Vojenské skupiny v dobových uniformách pak pochodovaly do M. Budějovic. Zde, v parčíku před gymnáziem, byl pochován se všemi vojenskými poctami Napoleonův generál Jean Boudet. Zemřel roku 1809 a tuto událost připomíná malý kamenný památník, napravo od cestičky. Křížový kámen je o kousek dál, nalevo.

12. 2. 2017

Emanuel Nožička

Dvě budišovská posvícení

Roku 1905 byl barvitý a hřejivý podzim. Nad hlavou šustí ptačí křídla. Odlétají za teplem jižních krajin. Na zoraných a zasetých polích, z brokovic panských hajných a hostů pana barona, třeskají rány. Končí celoroční práce, až jednoho dne z oken městečka vyletí známá melodie starodávné písničky: „O posvícení všecko to voní, tak jako v apatyce. Na všechny strany tloučou koření, dělají jitrnice. Kuchařka husu peče, mastný jí z prstů teče, ten, kdo by nešel na posvícení, ten by byl blázen přece...“

V bohatších rodinách se zabíjí prase, takže jsou opravdu jaternice. Husa se peče všude a k tomu několik plechů dobrých koláčů. Zvláště se peče vejražkový chléb v domácí pekárně. Jak se zapěje posvícenská, hned je v městečku veseleji.

Zatouží se po muzice. Haló, páni muzikanti, kde jste? Už jedou. Po blátivé silnici, rychlým krokem s klarinetem, vybíhá z nízké chalupy kapelník Josef Příkazký, vousatý císařsko-královský listonoš a učitel hudby. Z vedlejšího domu se k němu přidává mladý „Kolářů“ – Eda Tesař s housličkami. Od ševce Zejdy, s basou a houslemi, kráčejí dva bratři Kuba a Tonda. Z Eichlerova obchůdku vybíhá s klarinetem jejich Karlík a do třetice se pomalu loudá Karlík Marků, řečený „Kominářů“. Na krku má trombón. Posledním je syn železničáře Vojtěch Adam z domku v ulici, kde se dodnes říká u Bednářů. Za muzikanty se trousí usedlíci z městečka, muži v úzkých kalhotách bez manžet, tvrdé límce s vázankou nebo motýlkem, ženy v úzkých, dlouhých sukních, dole rozšířených s bílou halenkou, tmavou mašlí nebo se šaty s bílou, krajkovou zástěrkou.

Muzikanti zasedají na dřevěné pódium v rohu u oken, v hostinském sále Jana Kosteleckého. Dřevěný strop sálu je držen uprostřed silným dubovým sloupem. U sloupu visí se stropu petrolejová lampa. Další visí v rozích dřevěného stropu. U dveří je stolek, na něm dva talíře, na které se dává vstupné. To si vybírají muzikanti sami. A už se nese sálem valčík „Naše domovina“, rychlá polka „Anna“, další „V květu mladosti“, kvapík „Vodopád“, „Sousedská“, mazurka i třasák. Pod pódiem se to hýbe, vrtí, rozťácí až hrůza. Do oken bijí výkřiky a výskání: „Či je posvícení? Naše, naše!“

Posvícenská neděle 15. října 1905 končí, ale nekončí posvícení. To se drží i v pondělí, jak o tom zpívá další sloka písničky: „To je zlaté posvícení, to je zlaté pondělí, máme maso, a zas maso, jako včera v neděli.“ Hned v pondělí se vyhrává naplno.

Kapelník Příkazký zapisuje po posvícení do svého hudebnického zápisníku: „Posvícení u Kostelecků: Vybráno za oba dny 52,70 K, já dostal 11 K, pět muzikantů po 6,40 K, Vojtěch Adam 7,80 K, do pokladny 2 K“. Triatřicetiletý kapelník hladí si pod nosem vousy, usmívá se a říká své ženě Aniče (proto se hrála vždy polka Anna): „Moji vyučenci, Andulko, se slavně drželi.“

Uběhlo šedesát čtyři roků. Píše se rok 1971. V Budišově se zase slaví posvícení. Nic se nezměnilo za ta léta. Je tam dále starý strop, podepřený dubovým sloupem. Poschoďový dům je nahozen břízolitem a střecha je kryta novou křidlicí. Zase jdou muzikanti, ale jiní. Už nejdou blátivou silnicí s lucernou v ruce, ale po asfaltce a na cestu jim svítí jasné výbojky a hospoda je osvětlena elektrickým světlem. Na ulici i v sále je jako ve dne. Hubert Pospíšil z ulice U sokolovny si nese nový es-altsaxofon, na který bude večer poprvé vyhrávat, od „Kolářů“ jako před lety vychází místo Edy – Tesařů Antonín starší s housličkami, s ním zároveň jdou „peklaj“ housle Emila Chmelíčka a aby Švitorka – kapela Požární ochrany – byla celá, doplňuje je Frantik Bednářů harmonikou plánovkou. S bubnem si to šlape Josef Slabý, který tvrdí muziku. Jako hosté jsou ještě přibráni František Hanzl na tahací harmoniku, František Sedláček na trombón a Vrbů Lád'a na střídání u bubnu.

Hřmí lidovky. Tancuje se a zpívá : „Pod našimi okny teče vodička“, Jaké je to hezké, dva kováři v městě“, „Co sedláci, co děláte“, „Čtyři páry bílejších koní“, „V tom našem háječku roste břiza zelená“, jsou vystřídány „Cikánkou“, „Škoda lásky“, „Láskou nehněvanou“, „Panenskou za horama“, vojenskými „U našich kasáren“, „Bílými rejтары“.

Vrcholu se dosahuje, „Když na sále spustí basa, estadrá, estadrá, šrum, každý v kole se natřásá, estadra, estadra, šrum...“ najednou přijde na řadu cit „Až budou trumpety

překrásně zpívat, tu písničku, kterou jsem měl tak rád, do modrých očí tvých budu se dívat...“ a rozteskní se „Hospůdko, hospůdko malá, hospůdko začouzená, ty jsi mně mé mládí vzala, bylas mi přísouzená, ponocný když půlnoc troubí, poslení pivo si dám, pak se mi hospůdko víc nezastýská, i když jsem na světě sám...“.

Věžní hodiny bijí dvanáctou, ale vytrvalci tručují písničkou: „Nepůjdeme domů až ráno, až bude ustláno...“. Ale brzo doznívá na ulici i jejich „Loučení, loučení, jaká to těžká věc, když se musí rozloučiti a od sebe odejít s panenkou mládenec...“.

Jiskra 1971

František Horký

Smutek milovníků přírody

Nedílnou součástí přírody jsou stromy, potažmo lesy, které nás provázejí již od dětství. Mnohé stromy postupem času z obcí zmizely a lesy změnilly svoji podobu. Jsou však i takové, které toho již hodně pamatují a stojí dodnes. Mezi takové patří kaštanová alej za Nářamčí směrem na státní silnici Třebíč – Velké Meziříčí. Když jí člověk projížděl, vnímal její proměny v průběhu ročního období, od bílých květenství až po ostnité plody kaštanů, ve které se promění. A tak se dostávám k prvnímu smutku, který se zde dostavuje v posledních několika letech. Viníkem je klíněnka jírovcová či klíněnka kaštanová, která jírovec (kaštan) maďal napadá.

Druh z čeledi vzpřímenkovitých byl objeven v 80. letech 20. století na území Makedonie a odborně popsán v roce 1986. Od té doby se z Balkánu začal šířit po celé Evropě. V roce 1993 byl poprvé zjištěn na území České republiky v oblasti jižní Moravy a následně se rozšířil po celém území státu.

Klíněnka jírovcová je druh malého denního motýla, který dorůstá velikosti okolo 4 mm a rozpětí křídel má 7 až 10 mm. Samičky po oplodnění kladou 20 až 80 vajíček na svrchní list stromu zhruba na konci dubna. Za svůj život je schopna naklást 1 200 vajíček. Po dvou až třech týdnech se z vajíčka vylíhnou larvy a následně housenky (v první fázi vývoje je jedna housenka schopna zničit 8 cm² listů), které se zakuklí (byl zaznamenán případ, že kukly byly schopny přežít i mraz -23 °C). Až 90 % kukel přechází do zpomalení životních pochodů, které může trvat 2 až 3 roky. Kukla takto přezimuje v suchém spadném listí. Poté následuje vylíhnutí dospělého motýla. Celý vývoj od vajíčka trvá 6 až 11 týdnů

Na území České republiky nemá tento druh motýlka přirozené nepřátele a je schopen se rozmnožovat tři až čtyři krát do roka. Důsledkem je decimování listů jírovce maďalu, která následkem toho ztrácí listy dříve, než opadnou. Stromy tak můžou přijít o 70 až 100 % listů. Naštěstí není dokázáno, že by klíněnka přímo způsobila úhyn stromů. Její výskyt však strom oslabuje, což umožňuje snadší uchycení parazitických hub, které strom následně ničí.

Mezi nejúčinnější boj s klíněnkou se řadí shrabávání a pálení listů, popř. kompostování.

Aby toho nebylo málo, o něco později, přesněji kolem roku 2000, se zde objevila další pohroma, kterou tentokrát odnášejí borovice. Jejich poškozování způsobuje parazitická

houba sypavka borová. U nás jsme se s ní mohli setkat např. při cestě z Kamenné na Tasov, popř. v lese Doubrava, ale i na jiných místech (v poslední době toto onemocnění napadá ve velkém rozsahu i borovice pěstované na zahradách).

Prvními příznaky infekce sypavkou borovou jsou drobné žluté skvrny, které se v našich podmínkách začínají projevovat od září a jsou znakem infekce až do počátku zimy. Následuje masové zahnědnutí jehlic v předjaří a jarních měsících. Odumřelé jehlice vytrvávají na větvíčkách zhruba do května až června a poté opadávají. Těsně před opadnutím se na povrchu jehlic tvoří drobné duté plodnice hub, na jejíž vnitřní straně se tvoří spory. V dalším vegetačním období se tmavé červenohnědé oválné plodnice ve vlhkém prostředí otvírají a uvolňují se z nich konidie, které jsou uvolňovány po celý rok. Vývoj houby trvá dva roky. U borovic mohou odumírat jak větve, tak i celý strom.

Masové rozšíření choroby mají v poslední době na svědomí extrémní výkyvy počasí . velké teplotní výkyvy, odlišný průběh teplotních křivek v jednotlivých měsících v porovnání s dlouhodobým průměrem, sucho a horko v jarních měsících, bezmrazé zimy. Tyto podmínky oslabují odolnost stromů, které snáze podlehnou chorobám i škůdcům.

Mezi opatření, kterými lze chorobu borovic snížit, se řadí vedle chemického postřiku fungicidy vyčištění míst, kde borovice rostou, jejich prosvětlení a spálení jehličí.

Karel Pavlíček

Vánoční bohoslužby v Budišově a Pyšelu

		Budišov	Pyšel
Ne 24. 12.	4. neděle adventní	8.00	10.00
	Vigilie Narození Páně	22.00	20.00
Po 25. 12.	Slavnost Narození Páně	9.00	10.30
Út 26. 12.	Svátek sv. Štěpána	9.00	10.30
	Živý betlém		16.00
St 27. 12.	Svátek sv. Jana Evangelisty		9.00
Čt 28. 12.	Svátek sv. Betlémských dětí, mučedníků	9.00	
Ne 31. 12.	Svátek sv. Rodiny, poděkování za rok 2017	8.00	10.00
Po 1. 1. 2018	Slavnost Matky Boží, Panny Marie	9.00	10.30
So 6. 1.	Slavnost Zjevení Páně	8.00	10.00
Ne 7. 1.	Svátek Křtu Páně	8.00	10.00

Změna začátků vyhrazena, sledujte farní stránky <http://www.budisov.farnost.cz>

P. Jiří Polach, administrátor farností Budišov a Pyšel

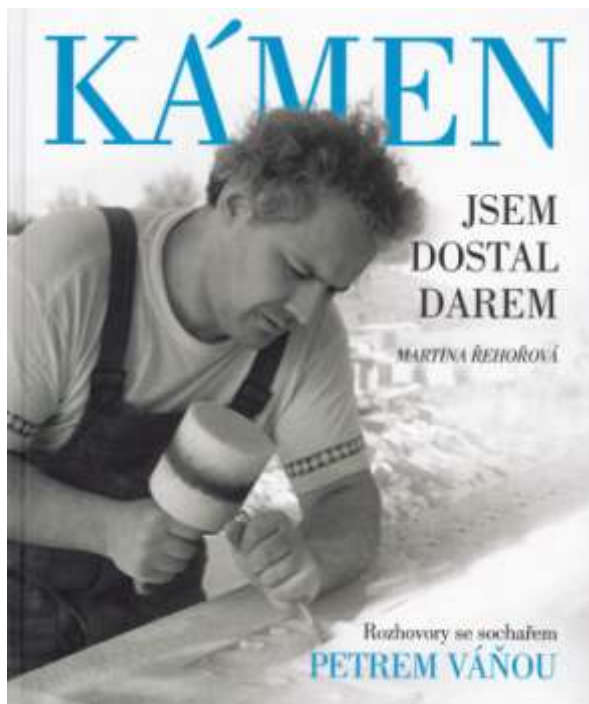
Vánoční tipy

Před Vánocemi vychází v třebíčském nakladatelství Akcent knížka Kamenné zajímavosti na Třebíčsku, autorů Marie Dvořákové, Jana Horkého, Emanuela Nožičky a Karla Průši. Jedná se o volné pokračování dvou knih o památných kamenech na Třebíčsku, které jsou již rozprodané.

Mezi autory je čtenářům Budišovského zpravodaje dobře známý Emanuel Nožička, který je letitým a pravidelným jeho přispěvatelem.

Druhou knihou, na kterou bychom Vás chtěli upozornit, je výjimečná kniha rozhovorů se sochařem Petrem Váňou, který se podílel na restaurování sousoší sv. Rodiny, které se nám před nedávnem vrátilo. Kniha má název Kámen jsem dostal darem a její autorkou je Martina Řehořová, Nakladatelství Virgo Art, 2017

SPORT

Pyšel pondělí 25. 9. 2017: Morava – Čechy 1:4 (1:3)

25. Martin Sklenář 0:1, 29. Jan Kotík 1:1, 37. Martin Sklenář 1:2, 41. Martin Sklenář 1:3, 68. Jan Pitřinec 1:4.

Přiznám se, že jsem váhal, zda tuto zprávu zařadit do rubriky zpráv, Z farnosti, nebo Sport. Nakonec to můžete číst zde, přestože aktéři by mohli být označeni různými tituly (R. D., O.Praem apod.), včetně akademických (Mgr., ICLic.) a vojenských (kpt., plk.). Dojem a výkony byly velmi sportovní, ačkoliv se po pyšelském fotbalovém hřišti proháněli fotbalisté s povoláním veskrze duchovním. Diváci (mohlo jich být i víc) určitě odcházeli spokojeni, ačkoliv je Morava nepotěšila tolik jako Čechy. Ale zemská hranice se zatím neobnovuje, a hlavně – vyhrál sport (tak se kdysi komentovalo vítězství našich hokejistů nad SSSR).

Následující seznam možná není úplný (a výše zmíněné tituly jsou vynechány):

Za hosty z Čech zde byli:

Jan Böhm (voj. kaplan Bechyně), Libor Buček (Klenčí pod Čerchovem, pův. ze Žďáru n. Sáz.), Jozef Kadlic (Příchovice), Zdeněk Lohelius Klindera (Praha-Strahov), Manuel Lobo Gutiérrez (Opus Dei Praha, pův. z Katalánska), Georges Makonzo Mondo (Kolín, pův. z Ghany), Jan Pitřinec (Litomyšl), Marek Sklenář (Plzeň), Martin Sklenář (Český Brod), Vít Uher (Praha-Žižkov), Martin Vlček (Sedlec-Prčice), brankář Kamil Vrzal (Odolena Voda).

Za domácí Moravu nastoupili:

Jan Bleša (Kelč), brankář Jindřich Čoupek (Přímětice), Vojtěch Janšta (Bohuslavice u Hlučína), Ondřej Jirout (Náklo), Pavel Kafka (Brno, Hustopeče, rodák z Náměště n. Osl.), Petr Káňa (Rajnochovice), Jaroslav Knichal (arm. kaplan Praha, rodák z Uherského Hradiště), Jan Kotík (Brno-Řečkovice), Vojtěch Loub (Třebíč-Jejkov), Miloš Mičánek (Luka nad Jihlavou), Pavel Pacner (Mikulov, rodák z Třebíče, vypomáhal v Budišově), Svatopluk Pavlica (Uničov), Jiří Polach (Budišov a Pyšel), Pavel Römer (Ivančice).

Za obě mužstva nastoupilo mnoho (nejen sportovně) bohatě činných osob:

Za Čechy zde byl např. Th. D. Zdeněk Lohelius Klindera, O.Praem, podpřevor Strahovského kláštera, administrátor farnosti v Praze-Košířích, duchovní asistent Českomoravské provincie kongregačních sester premonstrátek, člen rockové skupiny Distance (hrají hodně skvěle – viz youtube), kapitán mužstva FC Sion Pražské fotbalové ligy. A že umí fotbal výtečně, předvedl i v Pyšelu, třebaže v lednu příštího roku oslaví již šedesátku!

Za Moravu hrál také velmi činný P. Mgr. Jiří Polach, který mimo hraní fotbalu a golfu vyniká tím, že spravuje budišovskou farnost a exc. i farnost v Pyšelu, kde způsobil celou tuto akci.

Výsledek je pro Moravu asi maximum možného, velmi dobrý fotbal jsme viděli určitě. Toto utkání kněžského fotbalu nebylo první (a nebude ani poslední). Tradiční setkávání kněží z obou historických zemí se totiž uskutečňuje již léta.

Fotbalová utkání kněží Morava – Čechy:

28. 5. 2013 Hrusice 5:8

23. 9. 2013 Brno-Řečkovice 2:4

3. 6. 2014 Chyšky 2:7

22. 9. 2014 Tvarožná 3:3

19. 5. 2015 Kostelec u Křížků 3:1

21. 9. 2015 Brno-Bosonohy 2:2

17. 5. 2016 Velim 1:1

3. 10. 2016 Křižanov 1:1

26. 5. 2017 Sedlec-Prčice 2:9

25. 9. 2017 Pyšel 1:4

Morava – Čechy tedy za posledních pět let 1 – 4 – 5 22:40. Doufejme v lepší zítřky – příští utkání bude v květnu 2018 v Českém Brodě.

Pro úplnost – koná se i Evropský šampionát kněží ve futsalu (sálové kopané), od loňska s českou účastí:

Michalovce (SVK), únor 2016: Česko 13.

Vukovar (HRV), únor 2017: Česko – Kazachstán 2:3, Česko 12. (Zde také nechyběl P. Polach.)

Brescia (ITA) 5.–9. 2. 2018

Ladislav Dokulil

Fundovanou reportáž z pyšelského utkání lze najít na stránkách rádia Proglas: <https://junior.proglas.cz/smrnc>

Fotbalové utkání Podkolejáci – Nadkolejáci

Státní svátek „Den české státnosti – sv. Václav“ 28. září 2017 se stal také dnem, kdy budišovští fotbaloví nadšenci se opět sešli na svém každoročním derby Podkolejáci – Nadkolejáci. Všechna předešlá utkání se uskutečnila na fotbalovém vedlejším hřišti u „Chovateláku“, tentokrát však bylo rozhodnuto, že se bude hrát na hlavním hřišti. Už tato skutečnost předznamenala, že sportovní úroveň fotbalového klání bude zase vyšší.

Pan Pavel Dostál měl na starosti sestavit mužstvo Podkolejáků, kde pak nastoupili: Brankář Martin Pavlíček st. a hráči v poli David Pavlíček, Jaroslav Doležal, Aleš Tesař, Jan Pacal, Pavel Karas, Pavel Dostál, Zdeněk Carda, Ladislav Glovacz, Josef Čáslava, Tomáš Hort, Jan Smrček, Miroslav Nováček a Lukáš Vostál.

Družstvo Nadkolejáků dával dohromady pan Milan Koš a tvořili je: Brankář Jakub Carda a hráči Karel Tesař, Dušan Malý, Michal Frýbort, Ludvík Carda, Richard Ležák, Rostislav Carda, Tomáš Svoboda, Roman Vašíček, Milan Koš, Patrik Holubář, Milan Holubář a Ladislav Eichler.

Soupeření obou mužstev se dělo pod bedlivým dohledem rozhodčího pana Bohuslava Voneše.

Budišovští znalci fotbalu si jistě všimnou, že hlavně mužstvo Nadkolejáků bylo prospikováno několika fotbalisty, kteří ještě teď nebo ve velmi blízké minulosti proháněli fotbalový míč v mužstvu Budišova v 1.A třídě. Samotný průběh následujícího utkání pak odpovídal výše popsáným předpokladům.

Od prvního zahajovacího hvizdu rozhodčího pana Voneše byl míč na stále na kopačkách mužstva Nadkolejáků a po několika minutách se také po střele Romana Vašíčka ocitl poprvé v síti brankáře Podkolejáků Martina Pavlíčka.

Podkolejáci byli pod stálým tlakem soupeře. Nápor Nadkolejáků byl vždy přerušen jen přestávkou na občerstvení, kdy již velmi znavení hráči obou mužstev nabírali novou energii z piva. Podkolejákům to ale nebylo moc platné a v poločase byl stav 4:0 pro Nadkolejáky. I druhý poločas přinesl stejný obraz hry, takže se nikdo nemohl divit, když se skóre vyvíjelo jednostranně ve prospěch Nadkolejáků. Střelci Nadkolejáků: Roman Vašíček 3×, Tomáš Svoboda 3×, Patrik Holubář 2×, po jednom gólu vstřelili Richard Ležák a Dušan Malý. Podkolejáci vstřelili aspoň jeden gól, kdy se po velmi povedené akci trefil nejstarší hráč na hřišti Pepa Čáslava.

Konečný výsledek 10:1 pro Nadkolejáky tak plně odpovídal dění na hřišti.

Co říci závěrem? Dění na hřišti sledovalo početné obecenstvo a počasí se také vydařilo. Všichni přítomní si užili příjemné odpoledne se sportem a můžeme se těšit na další derby v příštím roce.

Zpracoval

Ing. Ladislav Glovacz

Podkolejáči

Nadkolejáči

Fotbalová podzimní část I. A třídy, sk. B

Dohrávka 10. kola podzimní části I.A třídy, sk. B skončila pro fotbalisty Budišova-Náramče překvapivým vítězstvím na hřišti lídra soutěže Herálce 1:0, díky němuž prezimují naši fotbalisté na velmi pěkném 8. místě. Podzimní tabulka:

1.	Sokol Herálec	13	8	2	3	31:16	26 bodů
2.	FC Žďár nad Sázavou B	13	7	3	3	30:15	24 bodů
3.	FC Náměšť nad Osl.-Vícenice	13	7	2	4	37:25	23 bodů
4.	Sokol Želetava	13	7	2	4	32:23	23 bodů
5.	1.FC Jemnicko	13	6	4	3	21:17	22 bodů
6.	SK Nové Syrovice	13	7	1	5	25:31	22 bodů
7.	SFK Vrchovina B	13	6	2	5	26:21	20 bodů
8.	FC Budišov-Náramče	13	5	4	4	20:13	19 bodů
9.	TJ Moravec	13	5	3	5	21:24	18 bodů
10.	SFK Dukovany 2001	13	3	5	5	18:18	14 bodů
11.	Sokol Šebkovice	13	3	5	5	21:22	14 bodů
12.	Horácký FK Třebíč B	13	4	1	8	12:31	13 bodů
13.	TJ Podyjí Černíč	13	2	3	8	12:30	9 bodů
14.	SK Moravské Budějovice	13	2	1	10	12:32	7 bodů

JÍZDNÍ ŘÁD

Platí od 10. 12. 2017 do 8. 12. 2018

Křižanov – Studenec

Vel. Meziříčí	Budišov	Studenec	přípoj		do Třebiče	
			do Brna		odjezd	příjezd
odjezd	odjezd	příjezd	odjezd	příjezd	odjezd	příjezd
	4.14 p	4.25 p	4.20	5.37	4.51	5.06
5.17 x	5.45	5.57 x	6.00 x	7.10	6.09	6.15
8.12 x,s	8.42	8.53	8.58 x,s	10.10	8.58	9.15
10.16 s,n	10.42 s,n	10.53	10.58	12.10	10.58	11.14
12.14 x,n	12.42	12.53	12.58	14.14	12.58	13.14
14.21	14.47	14.58	15.01	16.10	15.02	15.17
15.58	16.35	16.46	16.57	18.10	16.58	17.13
19.16 z	19.40 z	19.52	22.10			

Studenec – Křižanov

z Brna		z Třebiče		Studenec	Budišov Vel. Meziříčí	
odjezd	příjezd	odjezd	příjezd		odjezd	příjezd
		6.17x	6.34	7.02 x,s	7.16	7.42 x,s
7.45	8.42 x,s	8.39 x,s	8.58	9.02 x,s	9.16	9.42 x,s
9.45	10.55	10.43	10.57	11.02 s,n	11.16	11.42 s,n
11.45	12.55	12.42	12.57	13.00 x,n	13,14	13.40
13.45	14.46	14.42	15.00	15.05	15.19	15.47
15.45	16.55	16.40	16.56	17.03	17.17	17.43
18.42	19.57	19.42 x	19.56	20.02 x	20.16	20.41

Vysvětlivky:

- p jede: v pondělí a 2.I.; 3.IV; 2.,9.V, nejede: 25.XII.–1.I.; 2.IV
 x jede v pracovní dny, nejede 27.–29.XII
 x,s jede v prac. dny, sobotu a 30.III.; 1.,8.V.;5.VII.; 28.IX.;nejede 31.III.; 7.VII.; 29.IX.
 s,n jede v sobotu a neděli
 x,n jede v prac. dny a neděli, nejede 24.,25.,31.XII; 30.III.–1.V; 5.,6., 28.IX; 17.XI.
 z jede v pracovní dny, nejede: 24., 25., 31. XII

POČASÍ

Měsíční úhrn srážek

září	80,6 mm
říjen	56,4 mm
listopad	42,0 mm

Opravy

Příloha zpravodaje č. 3/2017

Na str. 13 místo Dr. Peh má být Dr. Pek a na str. 20 místo Pepa Karel má být Pipa Karel.

Omlouváme se a děkujeme za postřeh čtenáře

Závěrník

Při setkání představitelů městyse se seniory byli někteří účastníci návštěvou v budišovské škole. Mají tam na nástěnce nápisy: Žijeme v České republice. Jsme Češi. Mluvíme česky...

Trochu nadbytečné?

No...

Máme před adventem. Relaxujeme. Poslechneme si soundtrack hitmakera známého z posteru, možná na cedu, na němž je originál booklet. Možná už dnes raději použijeme empéetrojku na flešce, nebo produkci prezentujeme raději přes wifinu na mobilu.

Mezitím googlujeme, skypujeme, chatujeme, lajkujeme a vůbec se snažíme, abychom získali co nejvíc info o dění v šopingcentrech.

Pořídíme si perfektní facelift i outfit, abychom měli top image a nevypadali jako lůzři, což by nás mohlo dehonestovat. Zastavíme se na čipsy s burgrem ve fastfoodu – a jdeme šopovat. Kosty budeme cálovat kreditkou nebo kešem, alespoň do doby běžného aplikování bitcoinů.

V průběhu roku jsme absolvovali happening na sv. Valentýna (nic proti němu, sice o tomto světcu mnoho nevíme, ale srdíčko se hodí), málem jsme zapomněli na Dušičky (on ten Halloween trval trochu déle), hlavně že Mikuláše nám žádný Claus nezkazí.

Máme před adventem. A hle:

BLACK FRIDAY! – Akceptujeme a jdeme na Kauf (asi do Kauflandu, nebo raději do secondhandu?). Dnes můžeme i online na e-shopy, a to nejen na kompu, ale i přes smartphone.

Apropó – Merry Christmas!

Děduška Moróz s jólkou na nás kdysi nezanechal stop, dnes jen vysvětlit dětem, že Ježíšek NENÍ ten červený dědek s parohatou krávou na špagátě!

Tak znovu:

Pátek 24. listopadu. 2017

Leslie Rollings

Pozn.: Závěrník – opak úvodníku (v BZ nemáme ani začátečník, ani konečník).

OBSAH

Lkající	1
ZE ZASTUPITELSTVA MĚSTYSE	2
Usnesení č. 19 ze zasedání Zastupitelstva městyse Budišov ze dne 21. 8. 2017	2
ZPRÁVY	4
Dožínky v Náramči 2. září 2017	4
Dýňobraní	6
Návrat sv. Rodiny	10
Podzimní tvoření	16
Volby do Poslanecké sněmovny PČR v Budišově 20.–21. 10. 2017	19
Setkání zástupců městyse se seniory	21
II. Průvod světlušek	27
Ze staveb zpevněné plochy před farou a chodníku pod kostelem	30
Z HISTORIE	34
Střípky o Velké válce v Jaroměřicích nad Rokytnou	34
Odpuštění	39
Z BUDIŠOVA A OKOLÍ	40
Základní škola Budišov	40
Všechno už tady někdy bylo aneb Nic nového nečekejte	46
Indiánské léto aneb „Sedm statečných“...	47
Nový rybník u Kamenné	51
Letokruhy	53
Nová výstavba	54
Krajina milosti	56
Čtení z knihy moudrosti	57
Pupava	57
Размышление	58
Doplňovačka 3	60
Moravské Budějovice – křížový kámen	60
Dvě budišovská posvícení	62
Smutek milovníků přírody	64
Vánoční bohoslužby v Budišově a Pyšelu	65
Vánoční tipy	65
SPORT	67
Pyšel pondělí 25. 9. 2017: Morava – Čechy 1:4 (1:3)	67
Fotbalové utkání Podkolejáci – Nadkolejáci	72
Fotbalová podzimní část I. A třídy, sk. B	76
JÍZDNÍ ŘÁD	77
POČASÍ	78
Měsíční úhrn srážek	78
Opravy	78
Závěrník	78